

Dualisme overstijgen: de logica van het superlogische

Mijn ervaring is dat je subject en object niet uit elkaar kunt halen. De waarnemer valt samen met wat er wordt waargenomen. Er bestaat geen dualisme in de ware realiteit.

Op (dualistische) logica gebaseerde consistentie is niet definitief, en door een intellectuele inspanning is het niet mogelijk om iets vast te stellen dat de (dualistische) logica overstijgt.

Ik introduceer hier de 'logica van het superlogische', een intrinsiek onderdeel van de Zen traditie.

'De logica van het superlogische'

Als uitgangspunt zien we af van het opstellen en gebruiken van begrippen of concepten. Ik breng over dat ik niets overbreng. Dat is mijn filosofie. Vergelijkbaar met Socrates' zijn vaststelling "ik weet dat ik niets weet". Dat is de 'logica van het superlogische'. Het overstijgt de logische splitsing van subject en object, van geest en materie, van zijn en niet-zijn, dingen die altijd verwijzen naar het relationele domein. Neem de wereld waar in haar absolute eenheid. De consistentie van logica is nooit volledig en definitief, en door een intellectuele inspanning is het niet mogelijk om iets vast te stellen dat de (dualistische) logica overstijgt. Een dergelijke vaststelling wordt alleen bereikt wanneer je afziet van iedere vorm van uitdrukking en demonstratie, en wanneer je kennis en begripsmatige argumentatie overstijgt. Absoluut zuivere waarneming kan alleen intuïtief worden gekend door het overstijgen van zuiverheid en onzuiverheid. Het absolute standpunt kan alleen worden bereikt door zijn en niet-zijn te transcenderen.

Zen beoefenaars streven er naar een toestand te bereiken waarin alle tegenstellingen zijn overstegen. Daarom is Zen niet zonder kennis, maar het is kennis die geen kennis is. Gebruik makend van de logica van het superlogische. Dit klinkt paradoxaal, maar om een absolute zienswijze te bereiken wordt iedere logische benadering verlaten.

(vrij vertaald uit: *The Logic of the Illogical: Zen and Hegel, By Ha Tai Kim, Philosophy East and West V. 5, No. 1 (January, 1955), pp. 19-29*)

Suzuki verwoordt het kort in zijn uitspraak: "De Zen zienswijze komt het meest natuurlijk tot uitdrukking in de dichtkunst, en minder in filosofie, omdat ze meer verbonden is met intuïtie dan met intellect; haar voorkeur voor een poëtische uitdrukking is daarom onontkoombaar."

(*D.T. Suzuki: Introduction to Zen Buddhism (New York: Philosophical Library, 1949), p. 117*).

De filosofie van het superlogische gebruiken is heel amusant. Mij werd geleerd: "Noem dit geen steen; als je het wel doet is het een bevestiging; als je het niet doet is het een ontkenning. Wat neem

je waar, zeg een woord, snel, snel! Geen bevestiging, geen ontkenning, maar meer. De meest onverwachte benoemingen komen dan op.

Op deze manier waarnemen en je bewust zijn van wat je waarneemt is gericht op zuivere ervaring waarin er geen scheiding is tussen subject en object. Een ervaring van waarneming, een bewustzijnstoestand waarin associatief rationeel denken en het onderscheiden van waarnemingen door er begrippen aan te plakken wordt overstegen. Het logisch in delen opsplitsen van de werkelijkheid kan nooit een verbindende zienswijze opleveren. Je kunt alleen maar de werkelijkheid weergeven zoals zij is (de Werkelijkheid met een hoofdletter). Een verbindende zienswijze kan alleen worden bereikt op intuïtieve wijze, waarbij de splitsing tussen object en subject wordt vermeden, maar ook alle logische en uitsluitende categorieën, waaronder bevestiging en ontkenning.

Als je dit uitbreidt naar bewustzijn: het denkende (of actieve) zelf kan niet over zichzelf denken, net zoals het oog zichzelf niet kan waarnemen. We hebben iets buiten de logica nodig om het zelf waar te nemen: en intuïtie in het hier en nu is wat het hem doet.

Het zelf op zich is maar een begrip, dus het is leeg, net zoals het niet-zelf. Laat ons daarom in hier en nu waarnemen zonder labelen van wat we waarnemen, zonder een begripsmatige interpretatie. We zeggen de hemel is blauw, bladeren aan die boom zijn groen, suiker smaakt zoet, enzovoorts. Maar dat zijn allemaal slechts afspraken. De hemel heeft nooit van zichzelf gezegd dat hij blauw is, een blad niet dat hij groen is, en een hond heeft zichzelf nooit een hond genoemd. Welke kleur heeft de lucht als je jezelf niet toestaat daar bij na te denken? Als je alleen maar waarneemt, zonder te interpreteren. De vraag is belangrijk, niet het antwoord! Of ook: **de vraag is het antwoord!** Je zelf de vraag stellen "Wie ben ik?" vanuit een toestand van niet-weten.

In het menselijk lichaam wordt de tegenstelling tussen zelf en de wereld overbrugd: het actieve subject verenigt zich met het waargenomen object. Het lichaam is subjectief omdat het verbonden is met tijd, en objectief omdat het een onderdeel is van het universum. Wanneer we handelen wordt het objectieve ons lichaam, en ons lichaam wordt het objectieve. En omdat we één worden met het objectieve verliezen we onszelf. Het samenvallen van de tegenstellingen in ons fysieke lichaam is de essentie van het leven. Leven is daarom de belichaming van tegenstelling.

(ref.: "Nishida and Royce," Philosophy East and West, II, No. 4 (January, 1952), 18-29).

Onszelf losmaken van de slavernij van de dualistische logica houdt in subjectief en objectief transcenderen, het conflict overstijgen. VERWOORDEN IS VERWORDEN.

Alle scheiding is een illusie.

